

door ons altijd in een hoek gedrukt zijn" (en dat hebben de heeren tenslotte bekroond door hun schandelijk, immers dadelijk na het slagen principieel den boeg wendend, verraderlijk, gedoe tegen hun „collega's" Greijdanus en Schilder, K.S.) (14). „Is de hoogmoed van de Synode geweest, waardoor zij, eenmaal beetgenomen, de binding heeft opgelegd en doorgezet en een dwaze procedure tegen Prof. Schilder heeft ontketend. Het 'gezag' moest triomfeeren, ook al had men het mis. Dat is zware zonde. En de Synode heeft het ook nog, met al haar dreiging en overmacht, tegen Schilder glad verloren" (15). „De Synode heeft zich op slechtvouw laten nemen door een man, die in den kerkelijken weg niet komen dorst, die onkerkelijk leefde, die niettemin de wettige Synodebesluiten publiek saboteerde en het lidmaatschap der N.S.B. zelfs niet censurabel achtte" (15).

We hebben hier enkele sprekende uitspraken geciteerd. Onze lezers zien daaruit, dat kennisneming van het gansche betoog en van de argumentatie, de moeite loont.

K. S.

1) Te bevragen bij Ds J. S. Post, pastorie Geref. Kerk, Axel.

## DE HOUDING DER (OUD)GEREFORMEERDE KERKEN IN BENTHEIM EN OOSTFRIESLAND.

Er komt in „De strijdende kerk" van 10 Augustus een artikel voor over de (oud) Gereformeerde Kerken in Duitsland, geschreven door Ds Duursema van Nieuw-Amsterdam, dat aanleiding geeft tot het maken van enkele opmerkingen, omdat het, zooals bijna alle artikelen in dit blad, zeer tendentius is gesteld.

Ds Duursema citeert eerst een verslag uit de „Nieuwe Drentsche Courant" over het rapport of schrijven van Ds G. Visé op onze Synode ten aanzien van het contact met deze Kerken. Daarin komt de opmerking voor, dat er, daar het onmogelijk was gebleken om de grens te passeeren, „lectuur door hem in ruime mate was verzonden", en voorts ook nog, dat de classis Bentheim onder de huidige omstandigheden alle voorlichting van de 'gebonden' Geref. Kerken heeft geweigerd.

Daarop deelt Ds Duursema mee, dat hij van een Duitschen broeder, afkomstig uit de Graafschap, enkele opmerkingen heeft gekregen, die hij onveranderd doorgeeft.

Ik weet niet, wie deze broeder is; alleen is mij bekend, dat er in de Gemeente van Ds Duursema, Nieuw-Amsterdam, iemand woont, op wien alles van toepassing is, wat hij van dezen broeder schrijft.

In dat schrijven wordt dan in hoofdzaak bestreden de voorstelling, die Ds Visé heeft gegeven, dat de Kerken daar voorlichting van synodale zijde hebben geweigerd, en hij verklaart, dat dit niet juist is, en dat het zal blijken, dat „Ds Visé en de zijnen de Kerkdeuren gesloten vinden, tenminste om daar op te treden".

Hoe het met die zaak zit, kan ik niet beoordeelen; Ds Visé zal daar wel iets meer van weten. De laatste berichten van dien kant wijzen wel in de richting van het schrijven van dezen broeder, want men heeft immers reeds afgevaardigden naar de komende synode (van Zwolle, Redactie) benoemd.

Ook de verdere gegevens uit dit stukje geven de verhoudingen in die Kerken m.i. wel zoo ongeveer juist weer, al is het wel enigermate eenzijdig. Want wanneer hij zegt, dat „deze kwestie daar niet aan de orde is", dan is dat toch niet juist; ze is daar even goed aan de orde als bij ons, want het zijn Gereformeerde Kerken, die met de Nederlandsche Kerken in één verband leven, en in die Kerken is deze zaak juist aan de orde! Maar hij zal bedoelen, dat men er daar praktisch niet zoo mee te doen heeft gehad, als wij, en dat is juist, al heeft men zich er toch wel mee bezig gehouden.

Aan het slot staat dan nog een opmerking over de pogingen van onze Kerken om contact met de Kerken daar te krijgen, waarop ik straks nog terug kom.

Ds Duursema verbindt aan dat bericht enkele opmerkingen, en zegt dan, dat God aan de broeders in Duitsland het inzicht heeft gegeven, dat zij in gebroederschap aan den Koning der Kerk den hand aan de Geref. Kerken in Nederland moeten bewaren. En hij voegt daar onmiddellijk aan toe: „En dat in weerwil van de lectuur, door Ds Visé 'reeds in ruime mate verzonden', terwijl onzerzijds nog de weg gezocht wordt om lectuur te zenden!"

Ik wil even op dat laatste zinnetje attenderen: „terwijl onzerzijds nog de weg gezocht wordt om lectuur te zenden!"

Want het wekt een voorstelling, die niet overeenkomt met de werkelijkheid.

Immers, wat voor conclusie zal een lezer, die niet ter zake kundig is, daaruit trekken?

Wat anders, dan dit, dat die Kerken zonder voorlichting van synodale zijde, althans zonder hoegenaamd eenige dergelijke voorlichting, zelfstandig hare keuze hebben bepaald?

Te meer, waar in dat „bericht" van dien Duitschen broeder ook nog staat, dat deze Kerken „snakken naar voorlichting" van synodalen kant. Moet men uit deze woorden niet concludeeren: Die menschen daar weten van den kerkelijken strijd niets af! ze hebben zoo maar hun keuze gedaan, zonder eigenlijk te weten, wat ze deden!?

Inderdaad!

En ik geloof ook, dat ze dat hebben gedaan: gekozen, zonder te weten, waarom het gaat en hoe de dingen staan.

Maar niet zonder voorlichting!

Want ze zijn daar wel voorgelicht.

Ik kan me voorstellen, dat Ds Duursema en zijn Duitsche broeder opmerken: „Juist! Ze hebben julle voorlichtingslectuur ontvangen, en daaruit hebben ze gezien, dat het standpunt der 'vrijgemaakte' Kerken niet deugt!"

Dat is in elk geval niet juist.

Ik weet ook wel iets af van de verhoudingen over de grens, en dan staat dit vast, dat die Kerken niet tot deze beslissing zijn gekomen onder beïnvloeding van voorlichting van de zijde van de Geref. Kerken onderhoudende art. 31. Want deze voorlichting, (insoverre ze mogelijk is geweest, en daar waren niet veel mogelijkheden) heeft ten gevolge gehad, dat er bezwaarden bij zijn gekomen. En er zijn daar ook bezwaarde broeders, die „snakken naar voorlichting", om de woorden van dien Duitschen broeder van Ds Duursema te gebruiken. Ik ken ook wel namen, en het verblijdt mij, dat daar ook theologen zijn.

Maar als ze dan toch wel voorgelicht zijn van synodale zijde, hoe zit dat dan? Ze zoeken toch nog altijd naar een weg om lectuur te zenden? Oeh, dat is zoo maar een verzuchting van Ds Duursema.

Want er is reeds een jaar en langer „voorgelicht".

Week aan week gingen er (en gaan misschien nog: ik weet dat niet absoluut zeker) een of twee predikanten van de synodale Kerken met toestemming van de Engelsche autoriteiten elken Zondag de grens over om in één of twee van die Kerken voor te gaan in den Dienst des Woords, en daar waren er bij, die onverdacht synodaal zijn en trouwe volgelingen van Dr H. H. Kuiper en Dr V. Hepp.

Die hebben daar stelselmatig voorlichting gegeven. Men zal mogelijk beweren: Dat is niet waar! Ze hebben daar het Woord Gods bediend!

Ik wil een oogenblik aannemen, dat ze in de Bediening des Woords over de kerkelijke geschillen hebben gezweven. Denkt iemand dan, dat ze daar buiten om in hun gesprekken met de menschen en met de kerkeraleden dat ook hebben gedaan?

Ik weet, dat ze er over hebben gesproken.

En ik weet bovendien, dat het is voorgekomen, dat in de Bediening des Woords de vrijgemaakte fel zijn bestreden.

Is dat soms geen voorlichting geven?

Men zal misschien willen aanvoeren: „Dat moge zoo zijn, maar dat geldt dan toch niet voor de Kerken daar, doch slechts voor twee, of hoogstens drie: Emlichheim, Laar en af en toe Wilsam".

Jawel, daar is dat gebeurd, maar denkt men soms, dat de voorlichting, door vooral Ds Neerken van Dedemsvaart en Ds Schouten van Coevorden in Emlichheim en Laar gegeven, niet in alle Kerken in de Graafschap is bekend geworden en zooveel mogelijk doorgegeven? Dat men het verderop niet heeft gehoord, wanneer b.v. in Emlichheim een scherpe anti-vrijgemaakte preek is geleverd?

Laat men dat wijs maken aan iemand, die niet met den toestand in de Graafschap op de hoogte is.

Deze Kerken zijn systematisch voorgelicht van synodale zijde, week aan week, en dan „wordt onzerzijds nog de weg gezocht om lectuur te zenden!", zooals Ds Duursema schrijft.

Ik geloof wel, dat dit waar is.

Maar deze wijze van schrijven wekt den indruk: „Wij konden nog niets doen, maar de vrijgemaakten waren reeds in staat tot veel meer; en ondanks dat kiezen die Kerken toch onze zijde! Dat inzicht heeft God hun gegeven!"

Ik kan ook zeggen, dat de voorlichting van de synodale broeders het gedaan heeft, en ik geloof, dan dichter bij de werkelijkheid te zijn; ik ken de „ligging" daar ook wel zoo eenigszins.

Dan komt er in dat artikel nog iets voor, waar ik even op terugkom. In dat „bericht" van dien Duitschen broeder van Ds Duursema komt ook een aanhaling voor van een persoonlijk gesprek, dat Ds Visé met dien broeder heeft gehad, en waarin Ds Visé heeft beweerd (zooals daar staat), dat onze Kerken daar een scheuring niet zouden kunnen verdragen.

De bedoeling zal wel geweest zijn, dat dit niet kon om het kleine getal van die Kerken.

Ds Duursema verbindt daaraan dan later de vraag, of Ds Visé en de zijnen haar (die Kerken) dan toch dit ondragelijke willen opleggen en pogen

daardoor deze kleine kerken te vermoorden?

Als Ds Duursema van „kerkmoord" spreekt, dan moet hij dat niet aan ons adres bezorgen, maar daar, waar het behoort, en dat is het adres van Ds N. Duursema te Nieuw-Amsterdam en het adres van de synodes, waarvan hij zelf lid of voorzitter is geweest.

Die synodes hebben die scheur gemaakt en gewild.

Die synodes hebben die scheur niet erg gevonden, al wordt er nu over gemormd.

Die synodes hebben het bewust op die scheur aangestuurd.

Die synodes hebben officieel aan bezwaar de broeders geschreven: Als gij het niet met de besluiten van de synode eens zijt, MOET GIJ MAAR UIT HET KERK-VERBAND TREDEN. (Ik citeer niet woordelijk, zakelijk juist). Als men praten wil over „kerkmoord", dat is kerkmoord geweest.

En daaraan heeft Ds Duursema meegeholpen.

En wanneer dan in het door Ds Duursema geciteerde „bericht" van zijn Duitschen broeder, waar die dan ook wonen mag, in Nieuw-Amsterdam of elders, de vraag wordt gesteld, of daarmee de Kerk van Christus gediend wordt, dat dit kleine groepje ook nog in onrust wordt gebracht, en daar ook nog een scheur ontstaat?, dan antwoord ik: „Ja, inderdaad! Uw synodale Kerk misschien niet (hoewel mogelijk ook nog), maar de Kerk van Christus zeker!" Want die laatste wordt niet gediend met een-zich-aansluiten-bij-de-synodale-Kerken door wat voor Kerken ook, zolang deze synodale Kerken niet eerlijk de besluiten van 1942 volledig terugnemen.

VAN RAALTE.

## ONLOSMAKELIJK VERBAND.

Ze bleken er ook nu weer te zijn, vóór de laatste verkiezingen, de relativisten, die beweerden, dat Kerk en Staat twee afzonderlijke terreinen zijn, en dat daarom een deformatie van de Kerk het „Anti-Revolutionair-zijn" niet behoeft te beïnvloeden.

Dat echter kerkelijk belijden en politiek beleven niet los naast elkaar staan is bij de candidaatstellingen voor Staten en Raden wel openbaar geworden.

De wrijving, hier en daar ontstaan, heeft bewezen, dat men na de kerkseur in andere levensverbanden maar niet net kan doen en ook niet gaat doen, alsof er geen vuiltje aan de lucht is. Er is nu eenmaal geen duimbreed van heel het levensterrein, dat zonder verband is met het geheel.

Een Reformatorische actie zal daarom zonder twiifel haar invloed doen gelden in heel de samenleving. En, omdat Antirevolutionaire partijvorming en politiek in het vlak van die samenleving werken, dus ook daar.

Dat is vanzelfsprekend. Immers Antirevolutionair zijn staat tegenover revolutionair zijn. Revolutionair worden is geen kunst. Eigenlijk kan men niet eens spreken van revolutionair worden.

Ieder mensch is revolutionair vanaf zijn geboorte. „Ik ben in ongerechtigheid geboren en in zonde heeft mij mijn moeder ontvangen"..... Daar ligt de wortel der revolutie. Wij zijn van nature revolutionair, sinds God van den hemel „vond", dat wij tezamen stinkende zijn geworden en dat er niemand is die goed doet, ook niet één.

Anti-Revolutionair daarentegen is men niet van nature. Men wordt het niet krachtens natuurlijke geboorte. Ook niet zoo maar vanzelf. Echt anti-revolutionair zijn eischt een hart, dat niet meer van God afgekeerd staat. Het eischt een zoodanige doorwerking van de genade der wedergeboorte, dat de belijdenis van Johannes Calvijn de onze wordt: „Van nu voortaan behoort ik met alles wat ik heb en met alles wat ik ben God toe en ik zoek niets dan Zijn eere".

Uit dat oer-principe komt de antirevolutionaire Staatkunde op. De Kerk des Heeren wordt het middelpunt van het koninkrijk Gods en het koninkrijk Gods de bestaans-reden en het einddoel der wereld.

Anti-revolutionair worden is in den grond der zaak een werk, dat bij menschen onmogelijk is en slechts mogelijk bij God. Het is een groeiproces, dat opkomt uit het onvergankelijke zaad der wedergeboorte, hetwelk is Gods Woord. Ik moet dus in den weg van geloof en bekeering wandelen, zal het met mijn antirevolutionair-zijn in orde wezen. Paalt dus een kerkmensch in z'n verbonds-beschouwing en beleving, dan is het onmogelijk, dat het met z'n antirevolutionair-zijn in orde is.

Ziehier het onlosmakelijk verband tuschen ons zien van de verhoudingen IN HET VERBOND DER GENADE en ons politiek beleven.

Als men den vasten koers kwijt is in het kerkelijk belijden..... dan moet men ook onvast worden in het politiek beleven.

Wie durft nog te spreken van een-niet-beïnvloeden?

R.

A. v. d. M.

U  
E

DE T

DE SH

Toen

landsch

toenma

orakelt

was dat

De w

de Japa

herinner

maken,

Men

toen get

geheel l

order en

de, ma

Toen

Hij la

„Er w

iegeijk

Hier

brandde

rijen enz

dalenhor

Elders

van alle

Ginds

het uiter

In Bar

het uiter

Genoef

treft bla

Vele l

zich afg

Die vr

krijgsgev

Later

bedrijf in

hierheen

Enzooov

dat het

Wie zi

gang.

In iede

En da

wezen ku

ten mede

De toe

woners v

seurs in

ieder ver

eens zou

Na der

MAGIE

De Ned

schaarsch

Wie echt

eilandenri

toeschou

Indische

Het an

neemt v

beste gee

ze komen

ologie ov

tionalisme

Het sel

water te

„merdek

Wat we

niet rech

handen l

daaraan l

Dan zo

vestigt, n

Dan w

vrijheidso

„vrij, onv

Hispanien

Vrijheid

waar de r

den. Vrijh

die wetter

tegendeel

hartstocht

Mensch

Menachen,

worden, a

Ook dar

Als in

valsche w